

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 67/2014-60

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. februára 2015 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jany Baricovej, Lubomíra Dobríka, Ludmily Gajdošíkovej, Milana Ľalíka, Sergeja Kohuta, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika (sudca spravodajca) v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], a 153 oprávnených voličov volebného obvodu Veľké Dvorníky, zastúpených advokátom JUDr. Petrom Peružekom, advokátska kancelária, Radlinského 1, Hlohovec, ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Veľké Dvorníky konaných 15. novembra 2014, za účasti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Tiborom Timárom, Advokátska kancelária TIMAR & partners, Štúrova 42, Šaľa, takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a 153 oprávnených voličov volebného obvodu Veľké Dvorníky z a m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. novembra 2014 doručená sťažnosť neúspešného kandidáta na funkciu starostu [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľ 1“), a 153 oprávnených voličov volebného obvodu Veľké Dvorníky (ďalej len „153 oprávnených voličov“, spolu aj „sťažovatelia“), za účasti zvoleného starostu [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „odporca“), ktorou namietajú neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Veľké Dvorníky (ďalej len „obec“) konaných 15. novembra 2014 podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa § 59 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

2. Sťažovatelia namietali, že v súvislosti s voľbami na funkciu starostu obce došlo k závažnému porušeniu ústavy a zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách“ alebo „volebný zákon“). Vo voľbách získal odporca 345 hlasov a bol zvolený za starostu obce a sťažovateľ 1 získal 306 hlasov; rozdiel predstavuje 39 hlasov.

3. Sťažovatelia konkrétne tvrdili, že odporca „*počas volebnej kampane ako aj dňa 13.11.2014 po 07:00 hod. s manželkou rozdávali v obci Veľké Dvorníky jej obyvateľom a teda voličom letáky s volebným programom ako kandidáta na starostu a poslanca obecného zastupiteľstva, pričom okrem tohto letáku rozdávali aj darčekové poukážky v hodnote 5 Eur resp. 10 Eur (manželom) na nákup tovaru v potravinách, ktoré prevádzkuje účastník tohto konania ([REDACTED], [REDACTED], miesto podnikania [REDACTED]) s tým, že každému komu odovzdali leták a teda aj*

darčkovú poukážku uviedli, aby volili jeho (rozumej účastníka tohto konania) za starostu a poslanca obecného zastupiteľstva a jeho ženu za poslankyňu obecného zastupiteľstva“.

Sťažovatelia v tejto súvislosti poukázali na porušenie ustanovení § 30 ods. 1 zákona o voľbách upravujúcich pravidlá volebnej kampane, ku ktorému malo dôjsť tzv. kupovaním hlasov voličov, a to aj v čase volebného moratória. Sťažovateľ 1 ďalej uviedol, že „*má vedomosť, že viacerí voliči využili uvedenú darčkovú poukážku v hodnote 5 Eur resp. 10 Eur (manželia) a nakupovali v potravinárskom obchode pána [REDAKOVANÉ] a to aj v deň volieb teda 15.11.2014. Sťažovateľ uvádza, že po 13.11.2014 po 07:00 oznámili obyvatelia Veľkých Dvorníkov dôchodkového veku, že oni nedostali darčkovú poukážku v hodnote 5 resp. 10 Eur na nákup tovaru v potravinárskom obchode účastníka konania [REDAKOVANÉ] a to [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Z tohto je možné usúdiť, že tieto darčkové poukážky boli rozdane asi 100 voličom (dôchodcom), ktorých ovplyvnili tým, že mohli zdarma nakupovať v potravinárskom obchode a teda poskytol účastník konania (odporca) nenáležitú výhodu.“.*

4. Sťažovatelia pre účely preukázania označených skutočností predložili ústavnému súdu volebné letáky odporcu, vzor darčkových poukážok, „*čestné prehlásenia*“ [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] z 24. novembra 2014 a údaje ôsmich občanov disponujúcich poznatkami o predmetných skutočnostiach, ktorých navrhol vypočuť ako svedkov v konaní pred ústavným súdom. Sťažovateľ 1 pre podozrenie zo spáchania trestného činu volebnej korupcie podal aj trestné oznámenie na Obvodnom oddelení Policajného zboru Dunajská Streda, ktorého kópiu priložil k sťažnosti a ktoré je vedené pod sp. zn. DU-2200/2014.

5. V ďalšom bode sťažovatelia vo svojej sťažnosti tvrdili, že zároveň došlo k porušeniu zákazu volebnej kampane 48 hodín pred začiatkom volieb (ďalej len „volebné moratórium“), keď odporca, ako aj jeho manželka zabezpečili po obci „*dňa 13.11.2014 po 07:00 hod. distribúciu výzvy, v ktorej reagovali na niektoré výroky kandidáta na starostu*

p. [REDACTED], ktoré odzneli na jeho mítingu, ktorý prebiehal dňa 12.11.2014 od 19:30 hod. do 22:30 hod. Nižšie uvedení svedkovia potvrdzujú, že dňa 12.11.2014 neboli v ich poštovej schránke žiadne volebné a propagačné materiály. Dňa 13.11.2014 po 07:00 hod. obdržali volebný leták kandidáta [REDACTED] na post starostu a kandidáta manželky p. [REDACTED] rodenej [REDACTED] na post poslanca obecného zastupiteľstva pre voľby do orgánov samosprávy obcí 2014.“.

6. K namietanému porušeniu volebného moratória sťažovateľa predložili ústavnému súdu volebné letáky odporcu, kópiu výzvy odporcu, čestné vyhlásenia voličov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] z 24. novembra 2014, ako aj zoznam voličov, ktorých navrhli v tejto súvislosti vypočuť.

7. Sťažovatelia ďalej vo svojej sťažnosti uviedli a namietali, že „kandidát na funkciu starostu ako aj jeho manželka - [REDACTED] rodenej [REDACTED] mali v čase volieb dňa 15.11.2014 vo volebnej komisii tzv. pozorovateľa a to pani [REDACTED], rodená [REDACTED], [REDACTED], bytom [REDACTED], ktorá je sestrou manželky zvoleného starostu, ktorá bola aj pri sčítavaní hlasov a rovnako bola prítomná aj vo volebnej miestnosti“. Aj táto skutočnosť podľa názoru sťažovateľov mala ovplyvniť volebné správanie oprávnených voličov v ich neprospech. V tejto súvislosti sťažovatelia k svojej sťažnosti pripojili zápisnicu miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v obci do obecného zastupiteľstva a starostu obce, ako aj kópiu žiadosti pani [REDACTED] o povolenie účasti na komunálnych voľbách ako pozorovateľ z 15. novembra 2014.

8. Uvedené skutočnosti a tvrdenia majú preukazovať nezákonnosť volieb a protiústavnosť volieb starostu obce a spochybňovať jej výsledky.

9. Vzhľadom na uvedené sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd o ich sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Ústavný súd Slovenskej republiky vyhlasuje voľby starostu obce Veľké Dvorníky konané dňa 15.11.2014 za neplatné“,

alebo alternatívne nálezom rozhodol:

„Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje výsledky volieb starostu obce Veľké Dvorníky konané dňa 15.11.2014, výsledok ktorých je zapísaný v zápisnici miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v obci do obecného zastupiteľstva a starostu obce zo dňa 15.11.2014.“

10. Ústavný súd uznesením sp. zn. PL. ÚS 67/2014 zo 17. decembra 2014 prijal sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie.

11. Na výzvu ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril odporca podaním doručeným ústavnému súdu 8. januára 2015.

12. Odporca vo svojom stanovisku k tvrdenému nezákonnému spôsobu vedenia volebnej kampane, keď mal spolu s volebnými letákmi rozdávať darčkové poukážky s tým, že každému, komu odovzdal leták a darčkovú poukážku, mal uviesť, aby ho volili za starostu obce (tzv. kupovanie hlasov), uviedol, že sťažovatelia v tejto súvislosti znášajú dôkazné bremeno, ktoré podľa jeho názoru neunesli, pretože z predloženej darčkovej poukážky, z jej obsahu nevyplývajú sťažovateľmi tvrdené skutočnosti, neobsahuje žiadne skutočnosti o predmetných voľbách, o jeho osobe ako kandidátovi na starostu. Ďalej odporca vo svojom stanovisku k navrhovaným ôsmim svedkom uviedol, že *„okrem pani Bazsóovej sú uvedení svedkovia v sťažnosti uvedení tak, že oni nedostali po 13.11.2014 po 07:00 darčkovú poukážku v hodnote 5 Eur resp. 10 Eur na nákup tovaru v potravinách, a preto nie je zrejmé čo majú uvedení svedkovia dokazovať, keď zo samotného textu sťažnosti vyplýva, že uvedení siedmi svedkovia podľa samotného sťažovateľa nedostali v ním tvrdenom rozhodnom čase uvedené darčkové poukážky. Jednotlivé tvrdenia sťažovateľa v tejto časti sťažnosti súd protichodné a nedávajú výrokový a dôkazný zmysel.“*. Odporca k svojmu stanovisku pripojil aj čestné vyhlásenie pani [REDAKOVANÉ] (sťažovateľom 1 označená ako svedok tzv. kupovania hlasov), z obsahu ktorého okrem iného vyplýva, že uvedená osoba je stálou zákazníčkou obchodu [REDAKOVANÉ], ďalej že poukážku dostala až po voľbách a že každý rok dostala od nich (rozumej obchod [REDAKOVANÉ], pozn.) darček na

Vianoce. V súvislosti s čestným vyhlásením pani [REDAKOVANÉ] odporca pripojil k svojmu stanovisku aj nedatované, rukou písané vyhlásenie menovanej, na ktorom je uvedené, že sťažovateľ 1 ju „oslovil s tým, aby podpísala jeden papier, na ktorom bolo, že [REDAKOVANÉ] (odporca, pozn.) dal darčekový poukaz preto, aby sme ho volili a týmto na nás vyvíjal tlak. Žiaden tlak však nebol a ani nespomenul, aby sme ho volili. Darčekový poukaz dával so slovami, ste jeho stálymi kupujúcimi, za čo ďakujeme.“.

13. Odporca sa vyjadril aj k namietanému porušeniu volebného moratória. Uviedol, že v zmysle judikatúry ústavného súdu z hľadiska dodržania volebného moratória nie je podstatné, kedy si volič vybral zo schránky predvolebný leták a oboznámil sa s ním, ale podstatné je, kedy mu bol tento leták objektívne do schránky vhoďený. „Samotnú skutočnosť kedy boli predmetné letáky vhoďené do schránky predkladám čestné vyhlásenia p. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ktorí uvedené letáky roznášali do jednotlivých poštových schránok, pričom je zrejmé, že uvedené letáky neboli distribuované v čase volebného moratória. Rovnako skutočnosť, že predmetný leták (označený ako výzva) svojím obsahom nereaguje na výroky sťažovateľa [REDAKOVANÉ], ktoré mali odznieť na mítingu dňa 12.11.2014 (ako to v sťažnosti tvrdí), preukazuje samotná výzva ako aj predvolebný leták neúspešného kandidáta a článok z miestneho periodika Csallóköz, pričom práve na tieto skutočnosti reaguje predmetná výzva.“ V tejto súvislosti k svojmu stanovisku odporca pripojil čestné vyhlásenia [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], výzvu, predvolebný leták neúspešného kandidáta a článok z miestneho periodika. Odporca zároveň pripojil čestné vyhlásenia 10 voličov, ktorí v ňom spochybnili svoj podpis (mali byť uvedení do omylu) na petičnom hárku pre podanie sťažnosti 153 voličov.

14. K namietanej účasti [REDAKOVANÉ] ako pozorovateľky vo volebnej miestnosti odporca uviedol, že v sťažnosti úplne absentujú akékoľvek dôkazy či námietky (preukázanie rozhodných skutočností), ktoré by preukazovali alebo potvrdzovali jednak ovplyvňovanie rozhodovania voličov, hlasovanie voličov alebo spočítavanie hlasov volebnou komisiou. V tejto súvislosti tiež poukázal na to, že „celkovo sa v uvedených volieb zúčastnili štyria pozorovatelia, pričom zo zápisnice o priebehu volieb nevyplýva žiadna skutočnosť, ktorá by

čo i len v rovine podozrenia zakladala skutočnosť o ovplyvňovaní volebného práva voličmi ktorýmkoľvek pozorovateľom alebo jeho prítomnosťou vo volebnej miestnosti“. Odporca zároveň k svojmu stanovisku pripojil aj čestné vyhlásenie pozorovateľky, v ktorom [REDACTED] vyhlasuje, že „celý čas som sa zdržiavala na mieste, ktorú mi určila volebná komisia. Počas volieb som sa s nikým z voličov nebavila, na nikoho som neprehovorila.“.

15. V nadväznosti na svoju argumentáciu odporca navrhol sťažnosť sťažovateľov v zmysle ustanovenia § 63 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde zamietnuť ako nedôvodnú.

16. Dňa 20. januára 2015 bolo ústavnému súde doručené uznesenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúry, národnej protikorupčnej jednotky, expozitúry Západ (ďalej len „NAKA“) ČVS: PPZ-1031/NKA-PK- ZA 2014 zo 16. januára 2015 o začatí trestného stíhania za prečin volebnej korupcie podľa § 336a ods. 1 písm. a), 3 písm. a) a písm. c) Trestného zákona v súvislosti s prerokúvanou sťažnosťou. V prílohe tohto uznesenia boli doručené zápisnice z výsluchu sťažovateľa a svedkov [REDACTED] a [REDACTED].

II.

Skutkové zistenia ústavného súdu

17. Ústavný súd vykonal vo veci dokazovanie oboznámením sa s písomnými podaniami sťažovateľov a zvoleného starostu, s obsahom listín predložených v prílohách týchto podaní a výsluchom svedkov k okolnostiam týkajúcim sa napadnutých volieb starostu obce, ktoré tvoria podstatu sťažnosti.

18. Ústavný súd vykonal 30. januára 2015 v pojednávacej miestnosti Okresného súdu Dunajská Streda, [REDACTED], za prítomnosti sťažovateľa 1, jeho právneho zástupcu a odporcu a jeho právneho zástupcu výsluch svedkov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED].

██████████, ██████████, ██████████, ██████████ a ██████████. Predvolaná svedkyňa ██████████ sa nedostavila, svedkyňu ospravedlnil jej syn z vážnych zdravotných dôvodov.

19. Sudca pred začatím samotných výsluchov svedkov oboznámil prítomných s uznesením pléna ústavného súdu sp. zn. Spr. 1620/2014 zo 17. decembra 2014, v zmysle ktorého bol poverený v prerokúvanej volebnej veci vykonaním dôkazov mimo ústneho pojednávania a ďalej v súlade s § 10 ods. 2 zákona o ústavnom súde oboznámil prítomných o tom, že možno výsluchom svedkov poveriť aj súdneho poradcu.

20. Pred začiatkom výsluchu svedkov sudca každého svedka, ako aj účastníkov poučil o ich právach a povinnostiach v súvislosti s ich výsluchom, ako aj trestných následkoch krivej výpovede. Sťažovateľ 1 prítomný na výsluchoch uviedol, že sa dozvedel od obyvateľov obce, že v obchode ██████████ viedli záznamy o darčkových poukážkach a o ich uplatnení.

21. Následne sudca spravodajca vyzval odporcu, aby predstúpil, že bude v zmysle § 131 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov vypočutý ako účastník konania. Z výpovede odporcu vyplynuli tieto podstatné skutočnosti:

- odporca potvrdil, že ako vlastník obchodu ██████████ poskytoval, resp. aj spolu s manželkou dával občanom poukážky v hodnote 5 € a 10 € (10 € poukážka bola určená pre manželskú dvojicu). Malo ísť o stálych zákazníkov, a to tých, ktorí boli odkázaní (pohybovo hendikepovaní), a tiež dôchodcov, ktorých spolu aj s manželkou navštívili,

- darčkové poukážky boli odovzdávané osobne pri návštevách, ako aj priamo v obchode príbuzným dotknutých občanov,

- pred voľbami rozdali týchto poukážok približne 20 až 30 a sú o tom účtovné záznamy,

- odovzdávanie prebiehalo tak, že pred voľbami s manželkou navštevovali niektorých voličov, ktorí boli zároveň aj dlhoročnými zákazníkmi, viedli s nimi rozhovor, manželka mala v igelitovej taške volebné materiály, ktoré im zanechali, a na záver im poďakoval

za to, že boli ich zákazníkmi, a ako pozornosť a vďaka im odovzdal darčkové poukážky s tým, aby aj naďalej tými zákazníkmi ostali,

- volebné materiály roznášali a vhadzovali do schránok voličom on sám, [REDACTED] a [REDACTED],

- k listine, ktorú sudca predložil odporcovi na nahliadnutie a o ktorej sťažovateľ tvrdí, že bola reakciou na jeho míting, ktorý bol v predvečer moratória, a tvrdeniu, že táto „výzva“ bola do schránok voličov distribuovaná už po začiatku moratória, t. j. po 7 h ráno 14. novembra 2015, odporca vypovedal, že listina označená ako výzva, ktorú spolu s manželkou napísali, bola reakciou na tvrdenie sťažovateľa, že mu dal prepichnúť pneumatiku na jeho aute, čo dal do novín, a ich reakcia bola obranou pred nepravdivými tvrdeniami; táto výzva bola vyhotovená a do schránok distribuovaná po nedeli predchádzajúcej voľbám jednorázovo 12. novembra 2014 a po tomto dátume už nie.

22. Svedkyňa (manželka odporcu) [REDACTED] k okolnostiam, za ktorých došlo k odovzdávaniu darčkových poukážok, uviedla, že ich rozdávali spolu s manželom aj pred voľbami svojim verným zákazníkovi, a to tým spôsobom, že navštevovali tých, ktorým zdravotný stav nedovolí osobne nakupovať v obchode manžela, ale posielajú susedov alebo príbuzných. Najprv došlo k odovzdaniu volebných letákov a pri odchode s poďakovaním im odovzdali aj darčkové poukážky. V obchode sa robili, avšak nie priamo ňou osobne, písomné záznamy na voľnom liste papiera pozostávajúce z mien a skutočností, že konkrétnym osobám boli odovzdané darčkové poukážky. Pred voľbami ich rozdali asi 30 a po voľbách odovzdali aj ďalších spolu v počte asi 70 poukážok. O uplatnení poukážok nemá vedomosť.

23. Svedkyňa [REDACTED] po oboznámení sudcom s obsahom jej skoršej výpovede z 27. januára 2015 pred vyšetrovatelkou NAKA uviedla, že kvôli zlým vzťahom, ktoré panujú na obecnom úrade obce, sa 13. januára 2015 vzdala mandátu poslankyne, a pokiaľ ide o samotné skutkové otázky, svedkyňa uviedla v zhode s tým, čo uviedla pred vyšetrovatelkou NAKA, že na Športovej ulici videla odporcu a jeho manželku ako navštevovali domácnosti, ale čo im hovorili, to nevie, a to, že mali navštevovať

potenciálnych voličov počas moratória, to vie len z rečí v obci. Svedkyňa pri nákupe v ich obchode nebola svedkom odovzdávania poukážok. Na výzvu sudcu spravodajcu, aby popísala okolnosti, prípadne udalosti, ktorých bola svedkom v súvislosti s voľbami starostu obce, svedkyňa uviedla, že mala vedomie o tom, že rozdávali nákupné poukážky a že nie každý poukážku dostal. Ona sama neočakávala, že poukážku dostane a ani ju nedostala a myslí si, že to nebolo vhodné.

24. Svedkyňa [REDAKOVANÉ] vo svojej výpovedi uviedla, že ona sama poukážku nedostala a ani nevie, o čom to má byť, pretože takú poukážku ani nevidela. Na otázku sudcu, či ju v súvislosti s voľbami niekto navštívil, odpovedala, že pred voľbami ju vtedajší kandidát na starostu obce nenavštívil a ani jej po žiadnej ďalšej osobe poukážku neposlal.

25. Svedkyňa [REDAKOVANÉ] na výzvu sudcu, aby popísala okolnosti, ktorých bola svedkom v súvislosti s voľbami starostu obce, vo svojej výpovedi uviedla, že 15. novembra 2014 ani nie ona, ale jej manžel dostal zľavovú poukážku, ktorú po ukázaní jej vzoru sudcom spravodajcom spoznala s tým, že na poukážke bolo uvedené meno manžela. Svedkyňa bližšie upresnila, že poukážku našla v igelitovej taške spolu s malým okrúhlym medovníkom. Svedkyňa tiež uviedla, že ani s jednou stranou sa o voľbách a kampani nerozprávala, a to najmä z dôvodu, že pracuje v zahraničí. Zároveň dodala, že v čase volieb sa doma zdržiavala len týždeň pred a týždeň po voľbách.

26. Svedok [REDAKOVANÉ] vypovedal, že v súvislosti s predvolebnou kampaňou odporcu dostal jednu poukážku. Nepamätá si však presne, ako ju dostali, či ju našiel v bráne alebo na bráne, ale pamätá si, že jednu dostali. Po ukázaní vzoru poukážky svedok uviedol, že nevie identifikovať, či presne takúto poukážku dostal, a ani nevedel uviesť, od koho. Na otázku sudcu svedok nevedel uviesť ani to, či na poukážke bolo uvedené jeho meno alebo nie. Na otázku, kedy dostali poukážku, svedok odpovedal, že niekedy pred voľbami, ale bližšie nevie povedať kedy. Na otázku, či to bol on, kto našiel poukážku, svedok uviedol, že pravdepodobne on ju našiel v poštovej schránke. Taktiež doplnil, že poukážku našiel samotnú bez toho, aby tam čokoľvek iné bolo, teda nebol priložený žiaden leták ani iný volebný materiál.

27. Svedkyňa [REDAKOVANÉ] vo svojej výpovedi uviedla, že počula, že poukážky rozdávané boli, ale ona sama takú nedostala. Poukážku ani nevidela, teda ju využiť nemohla, a všetky informácie má sprostredkovane, len z počutia. Z jej výpovede tiež vyplynulo, že je predsedníčkou zväzu dôchodcov a že približne od šiestich dôchodcov sa dozvedela, že poukážku dostali a že približne rovnaký počet dôchodcov jej v rámci bežnej konverzácie pred kostolom uviedol, že oni naopak takú poukážku nedostali.

28. Svedkyňa [REDAKOVANÉ] sa vyjadrila, že sa k poukážke dostala takým spôsobom, že jej kamarátka v obchode tú poukážku vypýtala aj pre ňu a odovzdala jej ju kamarátka, nie odporca. Stalo sa tak po voľbách, ale presný dátum si nepamätá a ani nevie odpovedať, v akej súvislosti boli darčkové poukážky v obchode rozdávané. Ju samotnú v súvislosti s predvolebnou kampaňou odporca neoslovil a v žiadnom kontakte s ním nebola. Na otázku právneho zástupcu sťažovateľa 1, či v minulosti, po iné roky než inkriminovaný čas, dostala od Ťrögiovcov nejakú zľavu, dodala, že po iné roky od zvoleného starostu nič nedostala.

29. Sťažovatelia vo svojej sťažnosti navrhli vypočuť aj svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Vzhľadom na prebiehajúce trestné konanie vo veci trestného oznámenia podaného sťažovateľom si ústavný súd v súčinnosti s NAKA obstaral kópie zápisníc o výsluchu týchto osôb ako svedkov zo 14. januára 2015, teda ešte pred uskutočnením výsluchov samotným ústavným súdom. Po oboznámení sa s obsahom ich výpovedí ako svedkov pred vyšetrovateľkou NAKA o okolnostiach tzv. kupovania hlasov, porovnaním ich obsahu s obsahom ich čestných vyhlásení z 24. novembra 2014 dospel sudca k záveru, že nie je nevyhnutné opakovať výsluch týchto svedkov. Obaja svedkovia v zhode vypovedali, že ich asi tak dva dni pred termínom volieb navštívili odporca s manželkou u nich doma ako zákazníkov obchodu [REDAKOVANÉ] s tým, že idú voľby, aby ich volili, na čo svedkyňa reagovala, že oni sú už rozhodnutí voliť iných. Napriek uvedenému odporca strčil do ruky svedkyne poukážku v hodnote 10 € a následne odišli. Nákupnú poukážku nevyužili a odovzdali ju tajomníčke bývalého starostu – sťažovateľa. Na otázku, či odporca

v minulosti robil podobnú činnosť – poskytoval nákupné poukážky, svedkyňa odpovedala, že v minulosti obecný úrad poskytoval nákupné poukážky, ktoré dostali všetci dôchodcovia a mohli za to u nich (v obchode odporcu, pozn.) nakúpiť tovar.

30. Svedok [REDAKOVANÉ] vo svojej výpovedi uviedol, že 13. novembra 2014 o štvrtej popoludní dostal igelitovú tašku, v ktorej bol predvolebný plagát zvoleného starostu, ktorý dostal na ulici od manželky odporcu, pričom v taške bol ešte medovník a dostal aj jeden kvet so slovami, nech ho odovzdá svojej manželke. Žiadna iná komunikácia s ňou neprebehla, okrem už uvedenej komunikácie pri odovzdávaní kvetu určeného jeho manželke. Toto konanie zvoleného starostu, resp. jeho manželky, ktorého bol svedkom, ho v rozhodovaní pri odovzdaní hlasu neovplyvnilo, lebo on aj tak pomáhal odporcovi pri zbieraní podpisov na petíciu na podporenie jeho kandidatúry na funkciu starostu obce.

31. Svedkyňa [REDAKOVANÉ] sa vyjadrila, že jej manžel vo štvrtok po príchode z práce domov ukázal, že v schránke boli predvolebné materiály zvoleného starostu, ktoré tam predchádzajúci deň neboli, a že si to pamätá preto, že hovorili o tom, že už je volebné moratórium, takže odporca volebné letáky umiestňoval do poštových schránok aj po tomto čase. Čo konkrétne jej manžel ukázal, nevie spresniť, a to ani po predložení na nahliadnutie dvoch typov predvolebných letákov. Tvrdí, že deň predtým volebné materiály v poštovej schránke neboli, presne si však nepamätá, kto kontroloval schránku, ale vie, že tam neboli. Na doplnenie uvádza, že k volebným letákom bol priložený medovník.

32. Svedok [REDAKOVANÉ] k namietanému porušeniu volebného moratória uviedol, že vo štvrtok 13. novembra 2014 poobede zhruba okolo druhej našiel v schránke predvolebný materiál zvoleného starostu, medovník a nejakú kartičku, ale nevie uviesť, čo na nej bolo. Naposledy predtým schránku vyberal deň predtým, pretože schránku vyberá každý deň. Schránku kontroluje za deň niekedy aj dvakrát. Z jeho výpovede tiež vyplynulo, že býva v činžiaku a že potenciálny doručovateľ musí mať kľúče od vchodových dverí, ibaže ho niekto pustí cez automatického vrátnika s tým, že poštár má samozrejme kľúče od vchodových dverí. Na otázku právneho zástupcu sťažovateľa 1, či svedok kontroloval

poštovú schránku 13. novembra 2014 dopoludnia, svedok uvádza, že nevie presne odpovedať, nepamätá si, nemá istotu, či schránku kontroloval alebo nie.

33. Sudca vzhľadom na skutočnosť, že jedna zo sťažovateľmi navrhnutých svedkýň [REDAKOVANÉ] ospravedlnila svoju neúčast na výsluchu prostredníctvom svojho syna z vážnych zdravotných dôvodov, sudca vyzval sťažovateľa 1, či aj napriek tomu trvá na tom, aby svedkyňa [REDAKOVANÉ] bola vypočutá. Sťažovateľ 1 vzhľadom na zlý zdravotný stav svedkyne netrval na tom, aby ústavný súd ju v tejto veci vypočul.

34. Na základe výzvy ústavného súdu odporca predložil v prílohe listu doručeného ústavnému súdu 12. februára 2015 evidenciu o poskytovaní darčkových poukážok v roku 2014 a darčkových predmetov v rokoch 2012 a 2013. Z predloženej dokumentácie vyplýva, že v novembri 2014 obchodné zariadenie [REDAKOVANÉ] poskytlo zákazníkom 46 kusov „nákupných poukazov“ v nominálnej hodnote 5 € a 7 kusov v hodnote 10 €, pričom podľa „interného dokladu“ v období od 1. novembra 2014 do 15. novembra 2014 ich bolo zúčtovaných 22 kusov po 5 € a 2 kusy po 10 €, t. j. spolu pre 26 osôb. Podľa obdobného dokladu v ďalšom období (do 30. novembra 2014) boli zúčtované nákupné poukazy v hodnote 5 € pre 24 osôb a v hodnote 10 € pre 14 osôb. Ďalšie listiny by mali preukazovať poskytnutie darčkov (káva) pre 62 zákazníkov v roku 2013 a pre 65 zákazníkov (parfém) v roku 2012. Z predložených kópií pokladničných dokladov a výpisu z peňažného denníka nemožno odvodíť žiadne relevantné dôkazy.

III.

Skutkové a právne východiská

35. Podľa čl. 30 ods. 3 ústavy volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon.

Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Podľa čl. 31 ústavy zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

Z čl. 129 ods. 2 ústavy vyplýva oprávnenie, ako aj povinnosť ústavného súdu preskúmať na základe volebných sťažností tak ústavnosť, ako aj zákonnosť namietaných volieb.

36. Voľby sú všeobecne akceptovaným demokratickým prostriedkom pravidelného obnovenia verejnej moci občanmi.

37. Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana základných práv zaručených v čl. 30 ústavy, t. j. predovšetkým aktívneho a pasívneho volebného práva. Ústava garantuje všetkým oprávneným voličom voliť svojich zástupcov do voľbami kreovaných orgánov verejnej moci (aktívne volebné právo), t. j. rozhodovať o personálnom, resp. politickom zložení nimi volených orgánov verejnej moci (čl. 30 ods. 1 ústavy), pričom garantuje tiež všeobecnosť, rovnosť a priamosť volebného práva, ako aj jeho vykonanie tajným hlasovaním (čl. 30 ods. 3 ústavy). Zároveň ústava garantuje predovšetkým prostredníctvom čl. 30 ods. 4 možnosť (právo) občanov, a vo vzťahu k voľbám orgánov územnej samosprávy aj cudzincov s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky (čl. 30 ods. 1 druhá veta ústavy), uchádzať sa o zvolenie do funkcie starostu obce alebo funkcie poslanca obecného zastupiteľstva za rovnakých podmienok [pasívne volebné právo (PL. ÚS 20/2011, m. m. PL. ÚS 18/07)].

38. Pod zákonnosťou volieb do orgánov územnej samosprávy treba rozumieť uskutočnenie volieb v súlade so všetkými dotknutými volebnými predpismi s právnou silou zákona (m. m. PL. ÚS 34/99 alebo PL. ÚS 82/07), pričom podľa stabilizovanej judikatúry

ústavného súdu zistená nezákonnosť volieb do orgánov územnej samosprávy musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv dotknutých osôb, ktoré je v konečnom dôsledku porušením volebného práva a jeho princípov (PL. ÚS 20/2011, m. m. PL. ÚS 21/94 alebo PL. ÚS 82/07).

39. Základným interpretačným pravidlom pre zákony, ktoré bližšie upravujú výkon politických práv, je čl. 31 ústavy, podľa ktorého zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Citované ustanovenie ústavy má priamu spojitosť so všetkými politickými právami vyjadrenými v ústave a svojou povahou ovplyvňuje formovanie politických síl v demokratickej spoločnosti. Slobodná súťaž politických síl nachádza svoje vyjadrenie predovšetkým vo voľbách a je základným predpokladom a podmienkou fungovania demokratického štátu (m. m. PL. ÚS 19/98, PL. ÚS 82/07).

40. V rámci svojej rozhodovacej činnosti už ústavný súd uviedol, že dosiahnutie absolútneho súladu prípravy a priebehu volebného procesu so zákonom je prakticky neuskutočniteľné. Ak by sa nespokojnosť politických strán a hnutí, resp. nezávislých kandidátov zúčastnených na voľbách s volebnými výsledkami prejavila vždy po voľbách iniciovaním konania pred ústavným súdom, môže to viesť k spochybňovaniu parlamentnej demokracie a inštitútu volieb. Vyhlásenie volieb za neplatné, resp. zrušenie ich výsledku z dôvodu nepatrného porušenia ustanovení zákona o voľbách totiž vytvára možnosti pre vedomú manipuláciu s voľbami (obdobne PL. ÚS 19/94).

41. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd využíva svoju právomoc pri zistení neústavnosti alebo nezákonnosti volieb a vyhlási voľby za neplatné alebo zruší výsledok volieb podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde iba vtedy, ak k porušeniu volebného zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti, pričom sa vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie ustanovení upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94

a PL. ÚS 18/99, PL. ÚS 32/03). Porušenie volebného zákona musí dosahovať takú intenzitu, ktorá v príčinnej súvislosti má za následok nezákonnosť volieb, resp. nezákonnosť ich výsledku (PL. ÚS 14/99, PL. ÚS 32/03). Porušenie ústavnosti a zákonnosti vo fáze samotných volieb môže mať za následok tak vyhlásenie volieb za neplatné, ako aj zrušenie výsledku volieb. Základným predpokladom na zrušenie výsledku volieb je preukázanie takých porušení volebného zákona, ktoré odôvodňujú záver o inom výsledku volieb (PL. ÚS 50/99, PL. ÚS 32/03).

42. Podľa ustanovenia § 30 ods. 1 zákona o voľbách volebná kampaň je činnosť politickej strany, nezávislého kandidáta, prípadne ďalších subjektov zameraná na podporu alebo slúžiaca na prospech kandidujúcej politickej strany alebo nezávislého kandidáta vrátane inzercie alebo reklamy prostredníctvom rozhlasového a televízneho vysielania podľa odseku 4, hromadných informačných prostriedkov, plagátov alebo iných nosičov informácií.

43. Podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona o voľbách volebná kampaň sa začína 17 dní a končí sa 48 hodín pred začiatkom volieb. Vedenie kampane mimo určeného času je zakázané.

44. Ústavný súd uplatnil citované východiskové tézy aj pri posúdení argumentačných námietok sťažovateľov týkajúcich sa napadnutých volieb starostu obce.

45. Sťažovatelia opierajú svoju sťažnosť o tvrdenie, že v priebehu fázy prípravy volieb, ako aj počas volieb samotných došlo k porušeniu pravidiel vedenia volebnej kampane zakotvených v § 30 zákona o voľbách, a to aktivitami tzv. kupovania hlasov voličov v prospech kandidatúry odporcu, a to aj počas volebného moratória, a v druhom rade tvrdia, že došlo k porušeniu volebného moratória distribúciou volebných materiálov odporcu, a podľa ich názoru na rozhodovanie voličov napokon negatívne vplývala aj skutočnosť, že vo volebnej miestnosti bola prítomná aj [REDAKOVANÉ] ako pozorovateľka, ktorá je sestrou manželky zvoleného starostu.

46. Ústavný súd berúc do úvahy tvrdenia sťažovateľov preskúmal predložené listinné dôkazy, obsah výpovede odporcu, „čestných vyhlásení“ a kópie zápisníc z výsluchov svedkov manželov [REDAKOVANÉ] uskutočnených NAKA, oboznámil sa s obsahom výpovedí svedkov a vyhodnotil tieto dôkazy riadiac sa zásadou ich voľného hodnotenia (každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomných súvislostiach). Na základe vyhodnotenia dokazovania dospel k týmto skutkovým zisteniam a relevantným záverom.

47. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu poskytovanie „protihodnoty“ za hlasovanie vo voľbách je protiústavné, lebo účelom aktívneho volebného práva je možnosť účasti na správe vecí verejných, a nie bezprostredný materiálny prospech.

Tzv. kupovanie hlasov voličov považuje ústavný súd za najzávažnejšie porušenie ustanoveného zákazu volebnej kampane, pretože ide o aktivitu na získanie voličských hlasov počas volieb, takú aktivitu na získanie voličských hlasov počas volieb, ktorá zasahuje do samotnej podstaty volebného (aktívneho či pasívneho) práva zaručeného v čl. 30 ústavy. Takéto obmedzenie nesie so sebou také veľké nebezpečenstvo pre slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti, že od ústavného súdu vyžaduje veľmi prísne posúdenie (PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 6/06).

48. Ústavný súd zo svedectiev manželov [REDAKOVANÉ], ktorých svedectvá hodnotí ako presvedčivé, považoval za preukázané, že vo vzťahu k týmto voličom došlo 2 dni pred termínom konania volieb k aktivite smerujúcej k ovplyvneniu ich slobodného rozhodnutia, a to nabádaním odovzdať svoj hlas vo voľbách na funkciu starostu obce v prospech zvoleného starostu, ako aj jeho manželky, ktorá kandidovala na funkciu poslanca do miestneho zastupiteľstva, za poskytnutú odmenu vo forme darčekovej poukážky.

49. Ústavný súd z v podstate zhodných výpovedí odporcu a jeho manželky považoval za preukázané, že odporca spolu s manželkou odovzdávali pred voľbami darčekové poukážky v hodnote 5 € a 10 € (pre manželskú dvojicu). V rámci volebnej kampane rozdali približne 30 darčekových poukážok voličom v obci. K odovzdaniu darčekových poukážok došlo pri osobných návštevách v domácnostiach voličov po volebnej agitácii spočívajúcej aj

v odovzdaní volebných letákov s výzvou voliť odporcu ako kandidáta na funkciu starostu, pričom v závere návštev odporca osobne odovzdával darčkové poukážky.

50. Ústavný súd zdôrazňuje, že v tomto prípade nešlo o odovzdávanie darčkov či suvenírov voličom v rámci volebného mítingu, ale o individuálne a adresné obdarovanie voličov. Pôvod darčkových poukážok v nominálnej hodnote 5 € a 10 € (ich kópie boli predložené ústavnému súdu) a spôsob ich uplatnenia v predajni patriacej odporcovi (zaručovali zľavu v rozsahu ich nominálnej hodnoty z nákupu tovaru) potvrdil aj samotný odporca.

51. Ústavný súd z výpovedí svedkov zistil, že k odovzdávaniu darčkových poukážok dochádzalo aj po uskutočnení volieb, a z výpovede manželky odporcu považoval tiež za preukázané, že spolu (v období pred a po voľbách) došlo k odovzdaniu približne 70 ks darčkových poukážok, ktoré bolo možnosť uplatniť aj po voľbách bez obmedzenia ako platidlo v obchode odporcu.

52. Z obsahu výsluchov svedkov vyplynulo, že s výnimkou [REDACTED] a manželov [REDACTED] (ktorí však následne darčkové poukážky vrátili) ostatní nepotvrdili prevzatie darčkových poukážok od odporcu v čase pred voľbami. Zároveň sa ani nepotvrdila priama súvislosť medzi poskytovaním darčkových poukážok a rozhodovaním sa voličov vo voľbách starostu.

53. Ústavný súd v situácii, keď sa preukázalo, že darčkové poukážky v počte asi 30 kusov poskytoval odporca (a jeho manželka) spolu s volebnými letákmi a v rámci volebnej agitácie voličom v nastávajúcich voľbách, nemohol akceptovať argument odporcu, že išlo len o obchodnú politiku na posilnenie ich existujúceho okruhu zákazníkov. Na tom nemohlo nič zmeniť ani odporcom deklarované a internými dokladmi doložené poskytovanie darčkov zákazníkom aj v predchádzajúcich rokoch.

54. Overovanie volieb je založené na predpoklade objektívnej súvislosti medzi volebnou vadou a obsadením funkcie starostu alebo minimálne takej možnej

príčinnej súvislosti [princíp potenciálnej kauzality (m. m. PL. ÚS 7/2010)]. Túto možnú príčinnú súvislosť však treba vykladať nie iba ako abstraktnú možnosť, ale treba ju v konaní riadne preukázať (PL. ÚS 16/2011).

55. Hoci dokazovanie neodstránilo pochybnosť o presnom počte dotknutých voličov, proti ktorým bola odporcom vedená volebná kampaň s priamym poskytnutím neoprávnenej výhody oproti ostatným voličom, považoval ústavný súd za preukázané, že išlo o minimálne 30 voličov. Z povahy veci vyplýva, že v takýchto prípadoch je možnosť presnej kvantifikácie voličov, ktorí mohli byť tzv. kupovaním hlasov ovplyvnení, veľmi obmedzená. Napriek tomu pri volebnom výsledku (rozdiel v počte platných hlasov 39) je na prvý pohľad zrejmé, že preukázaná neregulárnosť volieb v ich prípravnom štádiu (volebnej kampani) mala potenciál výsledok volieb významne ovplyvniť.

56. Pokiaľ ide o namietané porušenie volebného moratória, ktoré malo byť preukázané výsluchom svedkov manželov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] a tiež [REDAKOVANÉ], ústavný súd vychádzajúc z výpovedí manželov [REDAKOVANÉ] konštatuje, že nepovažuje za preukázané, že v zakázanom čase, t. j. 48 hodín pred konaním volieb, došlo k doručeniu volebných materiálov odporcu do poštovej schránky manželov [REDAKOVANÉ]. Zároveň nie je možné ani vylúčiť, že tieto volebné materiály boli doručené do ich poštovej schránky pred začatím volebného moratória, tak ako to tvrdil odporca, ktorý svoje tvrdenia podložil aj čestnými vyhláseniami občanov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ktorí vyhlásili, že k doručovaniu volebného letáku (výzvy) došlo ešte pred začiatkom volebného moratória, konkrétne 12. novembra 2014 od 19⁰⁰ do 23³⁰.

57. Na druhej strane ústavný súd nemá pochybnosti, že v jednom prípade k porušeniu volebného moratória došlo, keďže svedok [REDAKOVANÉ] jednoznačne potvrdil, že mu manželka odporcu 13. novembra 2014 o štvrtej popoludní odovzdala tašku, v ktorej bol predvolebný plagát odporcu a medovník.

58. Ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia nepreukázali a ani netvrdili nezákonnosť v postupe volebnej komisie v súvislosti s prítomnosťou, respektíve účasťou pozorovateľky

██████████ na komunálnych voľbách, len vyslovili domnienku, že jej samotná prítomnosť mohla negatívne vplývať na rozhodovanie voličov. Vzhľadom na uvedené, ako aj na skutočnosť, že zápisnica okrskovej volebnej komisie bola podpísaná všetkými jej členmi bez výhrad, ústavný súd považoval túto námietku za neopodstatnenú.

IV.

59. Plénum ústavného súdu bol predložený na rozhodnutie uvedený návrh sudcu spravodajcu. Proti návrhu nebol podaný.

60. Podľa čl. 131 ods. 1 druhej a tretej vety ústavy sa plénum ústavného súdu uznáva nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne.

Podľa čl. 134 ods. 1 ústavy sa ústavný súd skladá z trinástich sudcov.

Podľa § 4 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd je spôsobilý v pléne konať a uznávať sa, ak je na rokovaní a rozhodovaní prítomných aspoň sedem sudcov.

Podľa § 4 ods. 3 zákona o ústavnom súde plénum ústavného súdu sa uznáva nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne.

61. V danom prípade na rokovaní a rozhodovaní pléna ústavného súdu boli prítomní desiaty sudcovia. Za návrh meritórneho rozhodnutia malo hlasovať minimálne 7 sudcov.

62. Pri hlasovaní o návrhu na rozhodnutie vo veci samej sa nedosiahla nadpolovičná väčšina hlasov všetkých sudcov, v dôsledku čoho ústavný súd sťažnosť ██████████ a 153 oprávnených voličov volebného obvodu Veľké Dvorníky v súlade s čl. 131 ods. 1 treťou vetou ústavy z procesných dôvodov zamietol.

63. K tomuto rozhodnutiu sa podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde pripája odlišné stanovisko sudcu [REDACTED].

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. februára 2015